

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК-5 Теорія і методика навчання біології та інтегрованого курсу
«Здоров'я, безпека та добробут»**

Рівень вищої освіти Магістр

Освітня програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія і методика навчання біології та інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»
Викладач (-і)	к.б.н., доц. Гнезділова В.І.
Контактний телефон викладача	0342596164
Е-mail викладача	viktoria.gniezdilova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний (<i>offline</i>)
Обсяг дисципліни	6 кредити ЄКТС, 180 год., I курс, I семестр, екзамен
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Теорія і методика навчання біології та інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» – обов'язкова навчальна дисципліна, яка знайомить здобувачів з особливостями навчання біології та інтегрованого курсу у ЗЗСО та закладах фахової передвищої освіти.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика навчання біології та інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут» є формування у здобувачів вищої освіти предметно-методичної компетентності з викладання в базовій ланці закладів загальної середньої освіти соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.</p> <p>Цілі курсу передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оволодіння сучасними досягненнями методичної науки і практики; ● формування у студентів педагогічних умінь і навичок із моделювання і проведення різноманітних форм навчальних занять і наукових досліджень з біології у ЗЗСО; ● оволодіння передовим досвідом роботи освітніх закладів різних типів; ● сформувані у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про здоров'я людини та його фізичну, психологічну, соціальну, духовну складову, навички здорового способу життя і практичних умінь щодо перевірки стану фізичного здоров'я; знання, вміння та навички, які б сприяли формуванню здоров'язбережувальної компетентності школярів; ціннісне ставлення до життя, безпеки, добробуту і здоров'я, їхній фізичний, соціальний, психічний і духовний розвиток. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ІК Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 8. Здатність доносити професійні знання до здобувачів освіти і генерувати ідеї (креативність) у галузі освіти із застосуванням набутого досвіду для збереження власного здоров'я і здоров'я здобувачів освіти.</p> <p>ЗК 9. Здатність планувати та управляти освітнім процесом, формувати його структурно-логічну схему, розробляти й управляти освітніми проектами в закладах загальної середньої, передвищої освіти з дотриманням стандартів якості освіти, що визначається непередбачуваністю умов та потребує нових стратегічних підходів; а також оцінювати якість виконуваних робіт.</p> <p>СК 2. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти, а також розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.</p> <p>СК 3. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти.</p> <p>СК 7. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню</p>	

пізнавальну діяльність.

СК 13. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

СК 14. Здатність прогнозувати та оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

СК 18. Здатність дотримуватися принципу науковості та трансляції наукових біологічних знань у площину шкільних навчальних предметів закладів освіти.

ПР 6. Демонструє вміння класифікувати, упорядкувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

ПР 10. Оцінює та аналізує результати навчання здобувачів освіти, забезпечує самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

ПРН 4 Демонструє вміння розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, філогенію, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації, розкривати сутність біологічних процесів та явищ.

ПРН 6. Демонструє вміння здійснювати позакласну та позашкільну роботу з біологічних проблем та досліджень, формування, збереження екологічно здорового середовища і зміцнення здоров'я.

ПРН 8. Володіє методами і сучасними технологіями навчання біології та здоров'я людини, доступно використовує систему наукових біологічних та інших знань у площині навчальних предметів біології та основ здоров'я людини.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
практичні заняття	30
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	A4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам.роб.
Тема 1. Методика викладання біології як галузь педагогічної науки: предмет, завдання, методи досліджень. Історія розвитку методики навчання біології.	2	2	8
Тема 2. Формування і розвиток біологічних понять, умінь і навичок у процесі навчання біології.	2	2	8
Тема 3. Методи навчання біології: їх функції, характеристика та застосування. Методичні прийоми реалізації методів навчання та інноваційні методи в процесі вивчення біології	2	2	8
Тема 4. Засоби навчання біології, їх роль та місце в навчальному процесі.	2	2	8
Тема 5. Форми навчання біології. Урок – основна форма навчання біології. Структура уроку біології: спостереження одного з уроків, вивчення макро- та мікроструктури.	2	2	8

Тема 6. Класифікація типів уроків та їх особливості	2	2	8
Тема 7. Екскурсії та спостереження у природі, їх навчально-виховне значення.	2	2	8
Тема 8. Нетрадиційні інноваційні методи та форми організації навчально-виховного процесу при навчанні біології.	2	2	8
Тема 9. Позаурочна та позакласна робота в ЗЗСО. Факультативні заняття з біології, їх завдання і структура	2	2	8
Тема 10. Методика проведення уроків із лабораторними та практичними роботами	2	2	8
Тема 11. Кабінет біології та куточок живої природи в ЗЗСО.	2	2	8
Тема 12. Інтегрований курс «Здоров'я, безпека, добробут» мета, завдання, основні поняття та змістові лінії.	2	2	8
Тема 13. Принципи, методи та засоби навчання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут»	2	2	8
Тема 14. Базові знання, які набуваються в інтегрованому курсі «Здоров'я, безпека, добробут»	2	2	8
Тема 15. Методика використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут».	2	2	8
Заг.:	30	30	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система методів оцінювання складається із двох видів контролю: поточного та підсумкового.</p> <p>Поточний контроль включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття; проводиться регулярно на вибірковій основі; - творчі завдання – проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного наукового мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення; - самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно; - індивідуальна науково-дослідна робота студентів (презентації дослідно-проектних робіт, звіти про розробку комплексних проектів, контрольні роботи) – проводиться протягом семестру з метою отримання практичних навиків та умінь щодо використання та опрацювання наукових джерел, написання статей, тез, оформлення звітів, розробка презентаційного матеріалу, використання теоретичних та емпіричних методів дослідження. <p>Упродовж поточного контролю, на практичних заняттях, студент може максимально отримати 100 балів (70 балів – за усні відповіді на практичних заняттях, 20 балів – за індивідуальну науково-дослідну роботу, 10 – за контроль самостійної роботи).</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Підсумкова оцінка розраховується за сумою накопичених впродовж вивчення дисципліни балів.</p> <p style="text-align: center;">Впродовж вивчення дисципліни студент зобов'язаний:</p>
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - систематично відвідувати заняття; - вести конспекти лекцій і практичних занять; - брати активну участь в роботі на практичних заняттях; - виконувати тестові завдання; - виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання.
Вимоги до письмової роботи	У письмовій роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах одного змістового модуля. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, ситуаційні задачі, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем навчальної дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на більше 50% занять і набрали мінімум 25 балів за роботу на практичних заняттях. Студентам, які мали пропуски лекційних чи практичних занять, дозволяється ліквідувати заборгованість на протязі наступних після пропуску двох тижнів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен. Форма здачі: комбінована (письмова з усним захистом).

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://is.gd/tB2zi9>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://is.gd/eeiJX8>

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника» <https://is.gd/EtCjNG>

Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.

Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Якщо студент пропустив більше 50% занять, він повинен пройти тестування на сайті дистанційного навчання і тільки тоді буде допущений до написання екзаменаційної

роботи.

Обов'язковим для допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять, робота на заняттях, підготовка доповідей, виконання контрольної роботи.

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

Можливість зарахування результатів неформальної освіти. Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.

8. Рекомендована література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури/ С.С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Воронцова Т. В. Основи здоров'я. 5 клас: Посібник для вчителя [Електронний ресурс] / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко. — К.: Алатон, 2023. — 260 с. — Режим доступу: http://autta.org.ua/files/resources/pos_dlya_vch_5_kl_ukr.pdf.
3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: формування соціальної і здоров'язбережувальної компетентностей у 5–6 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» : – Київ.: Видавництво «Алатон», 2022. — 232 с.
4. Дяченко-Богун М.М. Методика навчання біології: навчальний посібник. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2023. 145 с.
5. Інтерактивні технології навчання [Електронний ресурс] // Україномовні реферати – Режим доступу до ресурсу: <https://is.gd/y8cV89> .
6. Куруц Н.В., Гасинець Я.С., Вакерич М.М. Методика навчання біології. Конспект лекцій: навчальний посібник. – Ужгород: вид-во «ФОРМ Сабов А.М.», 2024. 137 с.
7. Методика навчання біології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Грицай Н. Б. - Львів: «Новий Світ-2000», 2020 – 272 с.
8. Методика навчання біології : Навчальний посібник / С. М. Тарасова, А. М. Космачова, Г. М. Міхеєва – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018 – 354 с.
9. Мороз І.В. Загальна методика навчання біології / І.В. Мороз. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.
10. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / В.М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.
11. Навчання біології учнів основної школи: методичний посібник /Матяш Н. Ю., Коршевнік Т. В., Рибалко Л. М., Козленко О. Г. – К. : КОНВІ ПРІНТ, 2019. – 208 с.
12. Основи здоров'язбережної компетентности. Онлайн-курс. <http://multycourse.com.ua/ua/>
13. Півненко, Ю., Прус, С. Сучасний інструментарій вчителя основ здоров'я: компетентнісно орієнтовані завдання : навч.-метод. посібник. Запоріжжя: СТАТУС, 2021. 116 с.
14. Ревзан О.О. Методика викладання у вищій школі / О.О. Ревзан. – Харків: Міськдрук, 2022. – 152 с..
15. Модельні програми з біології 7-9 клас <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5>

[-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Biolohiya.7-9.klas.Sobol.26.07.2023.pdf](#)

16. <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/pryrodnycha-osvitnia-haluz/>

Електронні версії підручників з біології:

17. <https://pidruchnyk.com.ua/2838-biologii-a-zadorozhnyi-7-klas-2024.html>

18. <https://pidruchnyk.com.ua/8klas/biologija8/>

19. <https://pidruchnyk.com.ua/9klas/biologija9/>

20. <https://pidruchnyk.com.ua/10klas/biologija10/>

21. <https://pidruchnyk.com.ua/11klas/biologija11/>

(підпис)

Викладач

Гнесділова В.І.